

Temat: Różne odmiany dziennikarstwa

Czas realizacji: 1 godz.

Cele zajęć

■ Cel ogólny

Zdobycie wiedzy na temat pojęcia dziennikarstwa, różnych jego odmian i umiejętności wskazania podstawowych wyróżników przekazów dziennikarskich w zależności od rodzaju medium

■ Cele szczegółowe

Uczeń:

- z zaangażowaniem bierze udział w dyskusji,
- charakteryzuje pracę dziennikarza prasowego, telewizyjnego i radiowego,
- przedstawia, na czym polega specyfika tekstu dziennikarskiego w zależności od środka przekazu/medium,
- gromadzi argumenty na określony temat,
- wymienia zasady organizacji tekstu dziennikarskiego,
- analizuje różne teksty i wskazuje cechy charakterystyczne przekazu dziennikarskiego,
- poszukuje tematów będących źródłem tekstu dziennikarskiego.

■ Metody i formy pracy:

- metody aktywizujące – asocjogram, burza mózgów, dyskusja,
- rozmowa kierowana,
- ćwiczenia redakcyjne,
- praca z tekstem i materiałem audiowizualnym.

■ Środki dydaktyczne:

- karta pracy: *Różne odmiany dziennikarstwa*,
- materiały dla nauczyciela: *Różne odmiany dziennikarstwa*,
- „*Po polsku. Literatura, język, komunikacja. Zeszyt ćwiczeń do gimnazjum.Kl.3.*”, red. L.Adrabińska-Pacuła, A.Hęcia, J.Malczewska, J.Olech, WSzPWN,
- fragmenty różnych tekstów z zakresu piśmiennictwa,
- fragmenty nagrań radiowych i telewizyjnych,
- komputer z dostępem do Internetu, m.in. stron:
http://www.canalpluscifyrowy.pl/mediastarter/cd/html/_mat-pomocnicze.html ; <http://e-lekcje.org/mamtv/o-dziennikarstwie-radiowym-telewizyjnym-i-prasowym-konrad-piasecki.html>
- tablica, arkusze papieru, flamastry.

■ Przebieg lekcji

1. Faza wstępna (5 min.)

- Nauczyciel zadaje uczniom pytanie, z którego medium najczęściej korzystają i dlaczego? Kiedy wolą wybrać prasę, a kiedy Internet czy radio? Od czego zależy wg nich wybór mediów. Prosi, by uczniowie zapisali swoje wnioski (*zad.1 z Karty pracy*).
- Chętni uczniowie na forum prezentują swoje opinie.

Temat: Różne odmiany dziennikarstwa

2. Faza realizacyjna

a) Dziennikarstwo radiowe, telewizyjne, internetowe/ analiza, praca grupowa (15 min.)

- Wysłuchanie fragmentów nagrań audycji informacyjnej radiowej (np.: <http://fm.tuba.pl/radio/TOK+FM>), telewizyjnej (np.: <http://www.tvn24.pl/polska-i-swiat,33,m/sukces-polskiej-dyplomacji,400880.html>) oraz przeczytanie tekstu internetowego (np.: <http://wiadomosci.onet.pl/>) przygotowanych przez nauczyciela.
- Określenie metodą asocjogramu specyfiki pracy w radiu, telewizji, redakcji internetowej i w gazecie tradycyjnej (np. tygodniku). Nauczyciel dzieli klasę na 4 grupy. Każda z nich otrzymuje arkusz papieru z zapisanym pytaniem do analizy oraz flamastry. Uczniowie pierwszego zespołu opracowują odpowiedzi na pytanie: *Na czym polega specyfika pracy w radiu?* i zapisują je na otrzymanym arkuszu papieru. Druga drużyna rozważa zagadnienie: *Na czym polega specyfika pracy w telewizji?* Trzecia grupa rozpatruje kwestię: *Na czym polega specyfika pracy w redakcji internetowej?* Czwarta grupa rozpatruje kwestię: *Na czym polega specyfika pracy w gazecie (np. tygodniku)?*
- Po upływie wyznaczonego czasu przedstawiciele grup prezentują na forum klasy uzupełnione asocjogramy. Nauczyciel podsumowuje pracę uczniów i zapisuje na tablicy wnioski uczniów. Uczniowie zapisują wnioski w *Karcie pracy (zad.2)*

b) O pracy dziennikarza w różnych mediach/ film i praca indywidualna (11 min.-film, 5 min.-praca uczniów)

- Nauczyciel prosi, by uczniowie wysłuchali wypowiedzi dziennikarza TVN 24 Konrada Piaseckiego „O dziennikarstwie telewizyjnym, radiowym i prasowym” (na stronie <http://e-lekcje.org/mamtv/o-dziennikarstwie-radiowym-telewizyjnym-i-prasowym-konrad-piasecki.html>) o specyfice pracy w różnych mediach i podczas oglądania wypowiedzi zapisali, jak dziennikarz ocenia różnice w pracy dziennikarskiej w różnych mediach i jakich rad udziela młodym dziennikarzom.
- Po obejrzeniu filmu wybrani uczniowie odpowiadają, jakie poglądy na temat pracy dziennikarza w różnych mediach zostały przedstawione w filmie oraz jakich rad udziela /Konrad Piasecki młodym, początkującym dziennikarzom.

c) Siła przekazów dziennikarskich – telewizyjnych/ dyskusja, praca indywidualna (6 min.)

- Przeprowadzenie krótkiej dyskusji na temat: *Dlaczego telewizję można określić jako medium o największej sile społecznego oddziaływania?* Wskazana osoba zapisuje na tablicy wszystkie propozycje. Nauczyciel podsumowuje pracę uczniów.
- Formułowanie przez uczniów dwóch argumentów i dwóch kontrargumentów na temat: „Telewizja – medium o największej sile społecznego oddziaływania” (*Karta pracy, zad.3.*).

3. Faza podsumowująca (3 min.)

- Uczniowie na forum podsumowują, jakie tematy mogą liczyć na zainteresowanie ze strony dziennikarza i czym różni się dobór tematów w zależności od sposobu przekazu, rodzaju medium. Swobodne wypowiedzi uczniów na temat tego, czy warto rozróżniać dziennikarstwo radiowe, telewizyjne, prasowe i internetowe, czy słuszniejszy jest ogólny podział na dziennikarstwo informacyjne i publicystyczne

Temat: Różne odmiany dziennikarstwa

■ Ewaluacja/samodzielna praca uczniów

- 1) Poszukaj ciekawych tematów związanych z młodymi ludźmi i zapisz te, które warto by zrealizować w formie drukowanej (w prasie, np. w formie artykułu problemowego w tygodniku publicystycznym), w formie relacji radiowej (np. reportażu radiowego) i w formie przekazu telewizyjnego i w Internecie (np. w formie wpisu na blogu dziennikarskim).
- 2) Praca długoterminowa: przygotujcie w 4 grupach prezentacje o różnych mediach: telewizji, prasie, radiu i internecie (zadania dla grup znajdują się w Materiałach dla nauczyciela)

Temat: Różne odmiany dziennikarstwa

KARTA PRACY

1. Zastanów się i zapisz, w jakich sytuacjach sięgasz po różne rodzaje mediów:

a) prasa:.....

.....

b) radio:

.....

c) telewizja:.....

.....

d) Internet:.....

.....

2. Po wysłuchaniu prezentacji grup o specyfice pracy dziennikarskiej w różnych mediach, zapisz wnioski na ten temat w formie mapy myśli

a)

PRACA W RADIU

b)

PRACA W GAZECIE

c)

PRACA W TELEWIZJI

d)

PRACA W INTERNECIE

Temat: Różne odmiany dziennikarstwa

3. Sformułuj po dwa argumenty na temat: „*Telewizja – medium o największej sile społecznego oddziaływania*”

a) argumenty

.....

.....

.....

.....

b) kontrargumenty

.....

.....

.....

.....

4. Wskażcie po 3 tematy z życia szkoły, uczniów, współczesnych nastolatków. Uporządkujcie je tak, by mogłyby stanowić podstawę tekstu dziennikarskiego: a) w gazecie (np. w formie artykułu problemowego w tygodniku publicystycznym), b) w lokalnym radiu (np. w formie reportażu radiowego), c) w serwisie internetowym (np. w formie newsu), d) w telewizji (np. tok-show, reportaż itp.).

Temat: Różne odmiany dziennikarstwa

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELA

1. Definicja **dziennikarstwa**:

- **Dziennikarstwo** – działalność polegająca na zbieraniu i upublicznianiu za pomocą środków masowej komunikacji informacji o wydarzeniach, ludziach oraz problemach.

Dziennikarstwo można podzielić na:

- profesjonalne (wykonywane przez dziennikarzy) oraz nieprofesjonalne,
- prasowe, radiowe, telewizyjne i internetowe,
- komercyjne (realizowane dla zysku właściciela mediów) oraz niekomercyjne (dla organizacji państwowych, społecznych, religijnych oraz innych *non-profit*);
- lokalne, krajowe i międzynarodowe;
- polityczne, gospodarcze, sportowe, kulturalne i inne.

2. Materiał do pracy w grupach na temat różnych rodzajów mediów dziennikarskich

(bądź do opracowania w ramach pracy pozalekcyjnej w grupach, bądź do opracowania na zajęciach przy realizowaniu tematu na więcej niż jedna godzinie lekcyjnej)

(ze strony http://www.canalpluscifyrowy.pl/mediastarter/cd/html/_mat-pomocnicze.html)

I Historia prasy

Czy zastanawiałeś się, **ile tytułów dzienników, tygodników i miesięczników** można znaleźć w polskim kiosku? Tygodników jest około 80, a miesięczników - 17 kategorii (każda z nich to kilkanaście tytułów). Do tego dochodzą dzienniki - ogólnopolskie i lokalne. Gazety dla wszystkich i dla określonych odbiorców, np. pisma kierowane do dzieci, młodzieży, kobiet, miłośników sztuki, ale i do bardzo wąskich grup czytelników - wędkarzy, filatelistów, astrologów, chemików, hotelarzy, fryzjerów czy graczy Warhammera. Zaletą tej sytuacji jest to, że każdy znajdzie coś dla siebie, wadą - że czasem trudno wybrać spośród tak wielu ofert. Tak jest dziś - a jak było dawniej? Od kiedy istnieje prasa? Od jak dawna jest ona masowa?

Cel każdej gazety, niezależnie od tego, kiedy i gdzie jest czy była ona wydawana, to **informowanie**. Z taką potrzebą i pisemną formą przekazu spotykano się już w starożytnej Grecji i Rzymie. Na ścianach świątyń i w miejscach zebrań wywieszano pobielane tablice drewniane informujące o postanowieniach władz miejskich. Treść tych tablic była także odczytywana na głos - nie wszyscy bowiem umieli czytać. W zasypanych przez wybuch Wezuwiusza Pompejach znaleziono na ścianach domów ogłoszenia, reklamy, zapowiedzi różnych wydarzeń sportowych, rysunki i rozmaite napisy.

Pierwsza regularna gazeta europejska to wychodzące w Rzymie za panowania Juliusza Cezara, od 59 r. p.n.e., **Acta Diurna** (czyli *Wydarzenia dnia*) przynoszące wiadomości polityczne (informacje o obradach senatu, nominacjach na ważne stanowiska, rozporządzeniach, procesach sądowych), sensacyjne (np. wybuch wulkanu), towarzyskie (informacje o narodzinach, ślubach, zgonach w rodzinach znanych osobistości). *Acta Diurna* powstawały w Rzymie i były rozwożone na prowincję. Zastanów się, jaką mogły mieć formę, na czym były pisane i kto je czytał?

W wiekach średnich o bieżących wydarzeniach informowali heroldowie - odczytywali królewskie dekrety i obwieszczenia; nie zachowały się z tego okresu żadne przekazy o regularnym, pisanym źródle informacji.

Temat: Różne odmiany dziennikarstwa

W 1455 r. wyszła pierwsza drukowana książka - Biblia - wydana przez Jana Gutenberga, który znacznie zmodernizował znane ówczesnie metody drukowania (skonstruował aparat do odlewania czcionek metalowych oraz prasę drukarską wg własnego projektu). Udoskonalenie druku pozwoliło na dynamiczny rozwój prasy. Najpierw pojawiły się jednostronicowe, okolicznościowe gazetki informujące o aktualnych wydarzeniach, np. bitwach. W drugiej połowie XVI w. we Włoszech ukazał się **pierwszy miesięcznik**, w tym samym czasie w krajach Europy Zachodniej pojawiają się różne periodyki (gazety wychodzące w miarę regularnie z określoną częstotliwością).

Pierwszy dziennik wyszedł sto lat po wynalezieniu druku, w połowie XVII w., w Lipsku. 11 lat później ukazał się pierwszy polski periodyk **Merkuryusz Polski**. Zawierał informacje o wydarzeniach w Polsce i na świecie, 41 numerów *Merkuryusza* wydano w nakładzie do 200 egzemplarzy. Podtytuł pierwszego numeru brzmiał: *Merkuryusz Polski: dzieie wszytkiego świata w sobie zamykaiący dla informacyyeypospolitey*. Jak sądzisz, skąd się wzięła nazwa *Merkuryusz* (spotykana też w tytułach czasopism innych krajów)?

O prawdziwym rozwoju prasy możemy mówić dopiero w XVIII w., w epoce **Oświecenia**. Doceniono wówczas, że może ona służyć edukacji i kształtowaniu opinii. Pismem pełniącym taką funkcję był angielski **Spectator** (*Obserwator*) wydawany w latach 1711-14 w Londynie. To opiniotwórcze pismo postulowało poprawę obyczajów, propagowało racjonalizm i tolerancję. Popularne i poczytne w całej Europie stanowiło inspirację dla innych periodyków, w tym warszawskiego **Monitora** wydawanego z inicjatywy króla **Stanisława Augusta Poniatowskiego** i ukazującego się regularnie przez 21 lat, do roku 1785.

Wiek XIX to kolejne wynalazki, coraz doskonalsze i szybsze maszyny drukarskie, poprawiające jakość i szybkość druku. W końcu stulecia w czasopismach pojawiają się pierwsze fotografie. W Polsce **rozkwit prasy przypada na drugą połowę XIX wieku**, okres zaborów. Czasopisma i gazety wychodziły w kraju i na emigracji, stając się ostoją języka polskiego, zakazanego w szkołach i urzędach. **W roku 1896 w języku polskim ukazywało się aż 355** periodyków! Dzienniki miały nakłady od 2 500 do 25 000 egzemplarzy. Obok gazet codziennych wychodzą wówczas czasopisma kulturalno-literackie, niektóre pięknie ilustrowane. Czasopisma te propagują nowoczesny styl myślenia, idee reformy społecznej. Felietony, artykuły czy listy z podróży, a także utwory literackie (opowiadania, nowele, wiersze) publikują w nich najwybitniejsi pisarze okresu pozytywizmu: Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz, Maria Konopnicka, Eliza Orzeszkowa. Czy wiesz, że powieść *Ogniem i mieczem* Sienkiewicza, zanim została wydrukowana, ukazywała się w odcinkach w warszawskim tygodniku *Słowo* i w krakowskim *Czasie*?

W drugiej połowie XIX w. pojawiają się pierwsze **pisma dla kobiet**. Z polskich warto wspomnieć o tygodniku *Bluszcz* propagującym idee emancypacji kobiet. Ukazywał się on od roku 1865 aż do wybuchu II wojny światowej i publikowali w nim najwybitniejsi polscy autorzy.

W okresie międzywojennym znakomicie rozwija się prasa literacka. Adresatami czasopism są nie tylko ludzie wykształceni - coraz większą rolę społeczną odgrywają **pisemka dla ludu** czytywane na głos analfabetom. **W czasie II wojny światowej** ważną rolę odgrywała podtrzymująca na duchu prasa podziemna, źródło niezafałszowanej propagandą wiedzy o aktualnych wydarzeniach.

Prasa podziemna funkcjonowała także w Polsce komunistycznej, w końcu lat 70. i w latach 80.; informowała o tym, co dzieje się w kraju, pomagała w organizowaniu **opozycji**, umożliwiała poznanie **utworów literackich zakazanych przez cenzurę**, wydawanych za granicą, przemycanych i powielanych w Polsce.

Dziś trudno wyobrazić sobie życie codzienne bez kontaktu z prasą; korzystają z niej już kilkuletnie dzieci, do których adresowane są specjalne pisemka. **Prasa informuje, edukuje, wychowuje**, jest miejscem prezentowania rozmaitych poglądów i opinii. Decyzja o nagłośnieniu danego wydarzenia

Temat: Różne odmiany dziennikarstwa

może mieć poważne skutki polityczne i społeczne. W 1898 r. w piśmie *Aurora* ukazał się tekst Emila Zoli broniący niesłusznie oskarżonego o zdradę **Alfreda Dreyfusa**, francuskiego oficera pochodzenia żydowskiego. Gazetę z tym artykułem sprzedano w ogromnym nakładzie 200 tys. egzemplarzy.

Kolejnym punktem zwrotnym, który uświadomił ludziom potęgę prasy, był udział dziennikarzy w ujawnieniu nielegalnej działalności FBI, tzw. **afery Watergate**, w 1972 roku. Od tego czasu często określa się prasę mianem "**czwartej władzy**". Jak rozumiesz to pojęcie?

W Polsce powojennej gazet codziennych i czasopism było niewiele - zaledwie kilkanaście tytułów. Były do siebie podobne, najczęściej czarno-białe. Od początku lat 90. wraz ze zmianą ustrojową pisma dosłownie i przenośnie nabrały barw; lawinowo przybywało nowych tytułów. Bardzo poprawiła się ich jakość techniczna. Jednocześnie pojawiła się w nich wielka liczba **reklam**. Niektóre wydawnictwa zawierają ich więcej niż zasadniczej treści. Wydawane są także tzw. **tabloidy**. Nazwa ta jest używana na określenie gazet sensacyjnych, bulwarowych, zajmujących się głównie plotkami, skandalami, zbrodniami itp.

Prasa nieustannie się rozwija i zmienia, dostosowując do potrzeb czytelników. Coraz więcej czasopism ma swoje strony internetowe. Jak sądzisz, czy w przyszłości czasopisma drukowane na papierze znikną, by ukazywać się tylko w wersji on-line?

II Historia telewizji

Dziesiątki kanałów, ekran odbiornika migający kolorami, stereofonia, płaskie, ogromne ekrany, kino domowe, DVD - tak jest teraz; każdy rok przynosi zmiany, nowinki w oprogramowaniu, poprawę jakości odbioru obrazu i dźwięku. Ale jak doszliśmy do tego momentu?

Historia telewizji zaczyna się **u schyłku XIX w.** w okresie gwałtownego **rozwaju techniki**. Wśród ogromnej liczby wynalazków pojawiają się i takie, które dadzą początek telewizji. W 1877 r. Polak **Julian Ochorowicz** - filozof i psycholog - formułuje zasady działania telewizji monochromatycznej. W 1896 r. Rosjanin Aleksandr S. Popow konstruuje pierwszą **antenę** nadawczo-odbiorczą, a rok później niemiecki fizyk Karl F. Braun prezentuje tzw. **lampę Brauna**, która umożliwi w przyszłości zbudowanie kineskopu telewizyjnego. Odbiornik z taką lampą powstał w 1907 r. Następnym ważnym krokiem, na który trzeba było poczekać kilkanaście lat, było skonstruowanie przez Rosjanina Władimira K. Zworykina w USA **ikonoskopu** (telewizyjnej lampy analizującej) oraz **kineskopu** (lampy ekranowej).

W 1928 r., 27 lat po przesłaniu fal radiowych **przez Atlantyk**, ocean pokonuje także sygnał telewizyjny. Od tego momentu możemy mówić o istnieniu telewizji. W USA rozpoczyna pracę pierwsza stacja telewizyjna nadająca wg "ramówki" (stały rozkład programów).

Już **w 1934 r.** w USA zaczyna działać pierwszy czysto **elektroniczny system telewizji**; momentem przełomowym jest przekazanie przez sieć NBC obrazu telewizyjnego z wozu transmisyjnego umieszczonego na ulicach Nowego Jorku. W tym samym roku z gmachu hotelu Prudential w Warszawie pokazem filmu fabularnego *Barbara Radziwiłłówna* rozpoczęto emisję eksperymentalnego programu telewizyjnego. W Polsce działało wówczas 25 odbiorników telewizyjnych krajowej produkcji.

Temat: Różne odmiany dziennikarstwa

W roku **1936 transmisje telewizyjne olimpiady w Berlinie** budzą sensację w stolicy Niemiec. W tym samym roku BBC rozpoczyna nadawanie pierwszego regularnego **serwisu informacyjnego**. Osiem lat później NBC prezentuje pierwszy **dziennik telewizyjny**. W roku 1950 w USA jest 1,5 mln telewizorów (przede wszystkim do odbioru programu czarno-białego).

W Polsce pierwszy półgodzinny **program telewizyjny** nadano w **1952 r.** z Instytutu Łączności w Warszawie. Pokazano etiudę baletową. Można ją było odbierać na 24 odbiornikach działających w kraju. Rok później rozpoczęto emisję stałych programów. Pierwsza bezpośrednia **transmisja międzynarodowa z Paryża do Warszawy** odbyła się w **1960 r.** przez łącza Eurowizji. W latach 60. nieliczni posiadali telewizory w domu; znajdowały się one w niektórych szkołach, w tzw. domach kultury, świetlicach; ludzie przychodzili do sali telewizyjnej jak do kina.

Kolejnym krokiem w rozwoju telewizji jest **telewizja satelitarna** umożliwiająca przekaz do każdego miejsca na ziemi; pierwsza transmisja satelitarna odbyła się w 1962r., a już w dwa lata później ci, którzy mieli dostęp do telewizora, mogli oglądać transmisję igrzysk olimpijskich w Tokio. **21 lipca 1969 r.** o 3.56 czasu środkowoeuropejskiego astronauta Neil Armstrong, dowódca lądownika "Eagle", jako pierwszy człowiek dotyka stopą powierzchni Księżyca. Na całym świecie ludzie z zapartym tchem śledzą na ekranach telewizorów każdy jego krok. Telewizory na ogół są małe, obraz czarno-biały, przed jednym odbiornikiem gromadzą się tłumy, ale nikt nie zwraca na to uwagi. W tym momencie telewizja jednoczy wszystkich ludzi, miliony towarzyszą astronautce, pierwszemu człowiekowi, który chodzi po Księżycu.

Telewizja Polska nadaje tylko jeden program; wydarzeniem jest uruchomienie w 1970 r. II Programu TVP; w tym czasie zaczyna się też nadawanie w kolorze - jednak kolorowy telewizor jest ewenementem. Pierwsza polska niezależna telewizja, wrocławskie Echo, powstaje w 1990 r. Pięć lat później, w 1995 r., rozpoczyna nadawanie **CANAL+**, pierwsza kodowana telewizja w Polsce. W 1998 r. CYFRA+ i Wizja TV rozpoczynają cyfrowy przekaz programów telewizyjnych. Dziś we własnym domu możemy odbierać setki kanałów z całego świata. Niektóre są otwarte, czyli **ogólnodostępne**, a niektóre **kodowane**, tzn. można je oglądać dopiero po wykupieniu abonamentu i podłączeniu dekodera. Wyróżniamy telewizje **publiczne** i **niepubliczne** (czyli komercyjne), **lokalne**, **ogólnopolskie** i o **zasięgu światowym** (globalne). Są telewizje ogólne i sprofilowane (tematyczne) - dla niemal wszystkich i dla bardzo wąskich grup odbiorców.

Co nas czeka w najbliższej przyszłości? Każdy rok przynosi rozwój telewizji, nowe odbiorniki, coraz większe, coraz bardziej płaskie ekrany, coraz lepszą jakość obrazu i dźwięku. Kolejnym krokiem milowym jest **telewizja cyfrowa** (od 1992 r.). Telewizje kablowe i sygnały satelitarne docierają do większości mieszkańców Europy i USA. W 1994 r. koncert zespołu Rolling Stones transmitowany jest za pośrednictwem sieci internet na cały świat. Rozwój technologii przynosi następne zmiany; zmierzamy ku **telewizji interaktywnej**. Będzie można samemu wybierać programy, filmy czy mecze piłki nożnej. Nie będziemy musieli chodzić do wypożyczalni, by obejrzeć wybrany film. Telewizja upodobni się zatem do sieci. Czy niedługo każdy z nas będzie mógł stać się twórcą prywatnej ramówki?

Temat: Różne odmiany dziennikarstwa

III Historia internetu

Internet (dosł. *międzysieć*; od ang. *inter* - między i ang. *net* - sieć) to sieć komputerowa o światowym zasięgu, łącząca sieci lokalne, sieci rozległe i wszystkie komputery do nich podłączone. Internet, najmłodsze z mediów, jest jednocześnie najbardziej ekspansywny. W ciągu kilku lat zdobył i opanował świat, rozwija się z miesiąca na miesiąc. Przyspieszył obieg informacji, zmienił mentalność ludzi, dał narzędzie natychmiastowej komunikacji, umożliwia przeprowadzanie masowych akcji obejmujących tysiące, a nawet miliony ludzi; zastąpił maszynę do pisania, pocztę, telefon, książkę, kino... a narodził się zaledwie kilkanaście lat temu. Zanim jednak powstał internet...

W 1652 r. filozof i matematyk francuski **Blaise Pascal** skonstruował maszynę do dodawania i odejmowania - **prototyp kalkulatora**. Minęło 300 lat i w 1930 r. w USA zaprezentowano tzw. **maszynę różniczkową** - protoplastę komputera - a parę lat później matematyk Alan Turing skonstruował teoretyczny model komputera. Pierwszy prawdziwy **komputer** (miał wielkość ogromnej szafy, ważył 30 ton, wykorzystywał 17 tysięcy lamp elektronowych) uruchomiono **w 1946 r.** w USA na Uniwersytecie Pensylwania. W 1964 r. Douglas Engelbart (USA) skonstruował **mysz komputerową** oraz tzw. **okna ekranowe** z systemem połączonych odnośnikami dokumentów.

W 1975 r. **Bill Gates**, współzałożyciel niewielkiej firmy Microsoft, opracował **system operacyjny DOS**, który został odkupiony przez giganta elektronicznego IBM. DOS stał się standardem w produkowanych przez IBM komputerach, Microsoft w ciągu 25 lat przekształcił się w najpotężniejszego producenta oprogramowania na świecie, a Bill Gates stał się jednym z najbogatszych ludzi. Dziełem Microsoftu będą kolejne wersje Windows (okien) oraz skojarzone z tym systemem programy biurowe: Word, Excel oraz **przeglądarka** Internet Explorer. W 1978 r. w USA ruszyła produkcja małych **komputerów osobistych**; w ciągu 4 lat ich cena spadła poniżej 500 dolarów; kilka lat później pojawiły się pierwsze laptopy.

Prace nad internetem rozpoczęły się w roku 1969 jako projekt o nazwie **ARPANET** finansowany przez Agencję Zaawansowanych Projektów Badawczych Obrony Stanów Zjednoczonych (DARPA). Celem przedsięwzięcia było stworzenie sieci komputerowej, która mogłaby przetrwać atak nuklearny - w przypadku zniszczenia części sieci łączność pomiędzy pozostałymi jej elementami miała zostać zachowana. Na początku lat 80. Ian Postel stworzył drugi podstawowy filar internetu: **system DNS**, który wiąże numery IP komputerów z nazwami domen internetowych. W roku 1989, gdy porzucono projekt ARPANET, internet przejęły uniwersytety i organizacje naukowe. Również osoby prywatne i instytucje komercyjne zaczęły dostrzegać korzyści płynące z wykorzystania internetu. W **1991 r.** udostępniono internet **szerszemu gronu użytkowników**. Od tego czasu można go również używać do celów czysto komercyjnych, takich jak reklama czy sprzedaż. W tym samym roku po raz pierwszy wykorzystano internet do celów politycznych: informacje o aktualnych wypadkach związanych z puczem przeciw Gorbaczowowi w Moskwie natychmiast znalazły się na ekranach milionów komputerów na świecie.

W październiku 1991 r. naukowiec Dan Connolly, chcąc się podzielić wynikami swoich badań z innymi ludźmi zajmującymi się fizyką cząstek elementarnych, stworzył **podstawy HTML**. Dwa lata później została napisana pierwsza **graficzna przeglądarka WWW** o nazwie Mosaic. Oprócz standardowego udostępniania stron WWW innym użytkownikom internet dawał możliwość przesyłania danych bezpiecznym połączeniem szyfrowanym. Mogły więc być przesyłane dane poufne, które był w stanie odczytać jedynie adresat znający kod dostępu. Pozwoliło to stworzyć nowe zastosowania internetu, który zaczął się bardzo gwałtownie rozwijać; w **1997 r.** w sieci internet znajdowało się ok. **55 mln stron WWW**. Jak sądzisz, ile może być ich dzisiaj?

Temat: Różne odmiany dziennikarstwa

W 1999 r. rusza **pierwszy polski portal internetowy**: Wirtualna Polska (www.wp.pl); wkrótce dołączą następne: Onet.pl, Interia.pl, Gazeta.pl, o2.pl.

Gwałtownemu rozwojowi sieci internet towarzyszy rozwój przestępczości internetowej; pojawiają się **hakerzy** dokonujący włamań do komputerów bankowych, wojskowych i rządowych. Niektórzy dla zabawy produkują wirusy niszczące bazy danych. Internet może służyć wykorzystywaniu innych, także dzieci. Rozwija się zatem system **zabezpieczeń**, zarówno przed wirusami, jak i zbyt łatwą dostępnością stron zawierających treści pornograficzne lub mogące wywołać urazy psychiczne u dzieci.

Dzisiejszy użytkownicy internetu to wielomilionowa społeczność, która ciągle się powiększa. Coraz częściej teksty drukowane odsyłają odbiorcę do informacji publikowanych w internecie. Za pomocą sieci można rozmawiać nawet z kilkoma osobami naraz, można przysyłać fotografie, pisać listy, oglądać filmy, słuchać muzyki, czytać gazety i książki. Czy to znaczy, że komputer rzeczywiście zastąpi nam telefon, kino, magnetofon, lekturę?

IV Historia radia

Radio ma 100 lat; w 1901 r. po raz pierwszy sygnał radiowy przesłano przez Atlantyk. Drogę do tego wydarzenia torowały kolejne wynalazki, bez których radio by nie powstało. W 1827 r. w Londynie wymyślono **mikrofon**, a w 1877 Thomas A. Edison (wynalazca żarówki) skonstruował **fonograf** - pierwsze urządzenie do zapisywania i odtwarzania dźwięku. Pod koniec XIX w. stwierdzono także istnienie **fal radiowych**; ich odkrywca, **Heinrich Hertz**, przekonawszy się, że fale elektromagnetyczne rozchodzą się analogicznie do światła, orzekł, że *fale te nigdy nie znajdą żadnego zastosowania praktycznego, ich odkrycie ma jedynie znaczenie czysto poznawcze*. A jednak inni badacze rozpoczęli eksperymenty z przesyłaniem tych fal na odległość.

Za wynalazców radia uchodzić może kilku ludzi, którzy doszli do podobnych wyników badań i wykonywali podobne eksperymenty niemal w tym samym czasie - Nikola **Tesla**, Guglielmo **Marconi** oraz Aleksander **Popow**; nie byłoby także radia bez Jamesa Clarka **Maxwella**, któremu zawdzięczamy sformułowanie równań opisujących pola elektromagnetyczne, oraz oczywiście bez wspomnianego Heinricha Hertza. Tesla rozpoczął pracę nad prądami wysokiej częstotliwości w 1890 r. Jego pierwszym większym osiągnięciem było wynalezienie tzw. **induktora Tesli** pozwalającego na generowanie prądu wysokiej częstotliwości. Dało to początek obwodom radiowym. Induktor Tesli jest zasadniczym elementem zastosowanym w każdym domowym radioodbiorniku czy telewizorze.

Guglielmo Marconi był tym, któremu udało się zbudować, a następnie opatentować **telegraf bez drutu** - urządzenie przesyłające na odległość sygnały alfabetem Morse'a. Najpierw pokonano długość kanału La Manche, a kilka lat później - w **1901 r.** - **sygnał radiowy** udało się przesłać **przez Atlantyk**. To ten moment przez niektórych uważany jest za datę narodzin radia. W roku 1909 po raz pierwszy sygnał SOS (*Save Our Souls*) drogą radiową nadał tonący statek. Dzięki temu zdołano uratować 1700 rozbitków.

W 1912 r. wynaleziono odbiornik radiowy ze sprzężeniem zwrotnym, a w 1916 r. odbiornik ze strojeniem częstotliwości. W 1922 r. **stacje radiowe** zaczynają pracę w krajach europejskich (ZSRR, Francja, Anglia). A potem wszystko zaczyna się toczyć błyskawicznie. W latach 20. i 30. XX w. radio zawojowało Amerykę - w **1924 r. w USA** zarejestrowano już **2,5 mln** odbiorników radiowych. Były to duże, ciężkie pudła zupełnie niepodobne do dzisiejszych odbiorników. Nie miały funkcji nagrywania ani odtwarzania dźwięków; dziś zobaczyć je można jedynie w muzeach techniki. Programy radiowe już w latach 20. i 30. nadawano według tzw. **ramówki** (stałego zestawu audycji), istniały też regulacje prawne dotyczące działalności stacji radiowych.

Temat: Różne odmiany dziennikarstwa

W 1938 r. swoistą miarą popularności radia w Ameryce okazała się panika, która wybuchła w kilku amerykańskich stanach po nadaniu wyreżyserowanego przez Orsona Wellsa słuchowiska "**Wojna światów**" - o inwazji obcych na Ziemię (zrealizowano nawet film dokumentujący to wydarzenie pt. "Dzień, który wstrząsnął Ameryką").

W roku **1925 powstało Polskie Radio**, które rok później zaczęło nadawać stały program, między innymi audycje dla dzieci, transmisje zawodów sportowych i spektakli operowych. Wtedy też powstają pierwsze słuchowiska - teksty literackie napisane specjalnie dla radia.

Czy wiesz, że **radiostacja zainstalowana w 1935 r. w Raszynie** k. Warszawy obejmowała zasięgiem cały kraj, miała maszt o wysokości 200 m i moc 120 kW, co czyniło ją wówczas najsilniejszą w Europie? Odbudowano ją po wojnie, powiększając maszt do 335 metrów.

23 września 1939 r. po nadaniu dramatycznego przemówienia prezydenta Warszawy Stefana Starzyńskiego Polskie Radio zamilkło - Niemcy wysadzili maszt antenowy w Raszynie. **Polskie audycje** można było usłyszeć znów dopiero w czasie **Powstania Warszawskiego**, w sierpniu 1944 roku. Nadawała je powstańcza radiostacja Błyskawica.

W czasie okupacji Niemcy zakazali Polakom słuchania radia, a nawet posiadania w domach odbiorników, mimo że Polskie Radio oficjalnie przestało istnieć. Jak sądzisz, dlaczego?

Ważnym etapem w rozwoju radia było wyprodukowanie i wprowadzenie na rynek (w roku 1952) **odbiorników tranzystorowych** - z własnym zasilaniem. Były to duże, ciężkie radia wielkości małej walizki. Czy wiesz, że jeszcze w latach 50. XX w. zakup odbiornika radiowego dla szkoły był ważnym wydarzeniem?

Od 1974 r. **Polskie Radio nadaje 24 godziny na dobę**. Do wyboru jest Program I, II oraz kulturalna Trójka ulubiona przez młodzież lat 70. i 80. W roku 1990 rozpoczyna emisję radio RMF (Kraków) - pierwsze polskie **radio niepubliczne** słyszalne w całej Polsce; w tym samym roku zaczyna nadawanie Radio ZET (Warszawa). Dzisiaj działa wiele radiostacji, każdy może wybrać swój ulubiony program.

Jak sądzisz, czy w dobie dominacji telewizji i internetu radio przetrwa? Czy pozostanie ważnym medium?

Temat: Różne odmiany dziennikarstwa

3. Przykładowe zagadnienia do pracy w grupach w ramach pracy domowej (projekt długoterminowy)

Grupa "Prasa"

1. Krótka historia prasy - wydarzenia, wynalazki i daty.
2. Prasa ogólnopolska, regionalna i lokalna.
3. Gazety poważne vs. tabloidy.
4. Czasopisma: czasopisma opiniotwórcze, literackie, kobiece, młodzieżowe, branżowe, magazyny ilustrowane.
5. Czy prasa współczesna próbuje naśladować ekran telewizyjny?

Grupa "Radio"

1. Krótka historia środków audialnych.
2. Rola radia w historii i polityce - kilka przykładów.
3. Najnowsze tendencje w fonografii. Na czym polega różnica między nagraniem analogowym a cyfrowym?
4. Czy można dziś mówić o renesansie radia?
5. Przyszłość radia a nowe technologie.

Grupa "Telewizja"

1. Krótka historia telewizji.
2. Rodzaje kanałów telewizyjnych.
3. Czy telewizja jest królową mediów?
4. Globalizacja telewizji - szanse i zagrożenia.
5. Telewizja - nowoczesna kultura obrazkowa?

Grupa "Internet"

1. Krótka historia internetu.
2. Internet a inne media (prasa, telewizja, radio i fonografia).
3. Portal internetowy, przeglądarka, poczta elektroniczna, IRC, czat, blog, e-biznes, e-book
4. Wymiar globalny, regionalny, lokalny i prywatny.
5. Internet w edukacji.